

ՊԱՅՄԱՆՔ

Յարեկան գին և Պոլսոյ հար 8 ՄԷԸ
Վաւաւոց 10 ՄԷԸ
Վաւաւոց 4 ՄԷԸ
Վաւաւոց 3 ՄԷԸ
Եւրոպայի թերթի գին 60 փրյ
Վաւաւոց 10 ՄԷԸ
Վաւաւոց 4 ՄԷԸ
Վաւաւոց 3 ՄԷԸ
Վաւաւոց 2 ՄԷԸ
Վաւաւոց 1 ՄԷԸ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ 21 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 29 յունիս
Այսօր մեծ գործարարական միջոցաւ Աւստրալիոյ դաշնային մէջ, ուր զինգիպարի անդամներն և կապիտալիստները չեն շարունակուի 29 յունիս 32 յունիս
Եւրոպայի ժողովը կառավարութեան անդամները հասարակային ապահովութեան միջոցները 29 յունիս 66 ձայնով ընդունեց
Մարտի 30 յունիս
Լուր կայ թէ Աւստրալիոյ նոր յաղթանակները ըրեր են կայրի գետին միւս կողմը
Պոլսոյ 1 յունիս
Եւրոպայի ժողովը վերջին նիստերուն մէջ անգլիական զինուորական շինութեան համար 7 1/2 միլիոնի փոխառութիւն մը քուէարկեց
Վիեննա 1 յունիս
1868 թ (պրէստի 1-2) Եւրոպայի 334 սերին 92 թիւն առաջին վիճակը չափեցաւ, և 2237 սերին 37 թիւն երկրորդ վիճակը
Փարիզ 1 յունիս
Չափաւոր մեծ գործարարական նիստերուն ներկայ ըրջանին երկարացումը պիտի առաջարկէ կընտրի
Եւրոպայի 1 յունիս
Պոլսոյ ժողովը կայարան Անգլիոյ ժողովը ըրեր են անցնելի արգիլեց
Վիեննա 2 յունիս
Հրաժարեալ Դէրմոնտի կայարան մահուան առիթն անցնելի վիճակը հետագործ ցաւակցութիւն յայտնեցին Պոլսոյ շինկոյ Յովսէփ կայարան, համակարգութեան բազմաթիւ ցոյցեր եղան իրեն
Վաւաւոց կայարան յայտնեցին իրեն յայտնեցին երեքշաբթի օրը պիտի կատարի
Փարիզ 2 յունիս
Գետերուն յորդեղէն պատճառաւ նիւթական կորուստն ու վնասն 300 միլիոնի չափ կը հաշուեն Միլիոն 3000 միլիոնը գտնուեցան
Պոլսոյ 2 յունիս
Գաւառական կայարանը Վիեննա պիտի երթայ Դէրմոնտի կայարան յունիս 2 յունիս
Լոնտրա 2 յունիս
Աւստրալիոյ ժողովը գործարարական ժողովը մոտ յաղթեց Գաւառական Տորթիկարէ գործարարին
Լոնտրա 1 յունիս
Պոլսոյ 41 13/16
Փոխ 1865 67
Փոխ 1869 52 3/4
Փոխ 1871 62 1/2
Փոխ 1872 82 3/4
Փոխ 1873 50 3/4
Նոր փոխառութիւն
Անգլի 1865 34 3/16
Լոնտրա 1 յունիս
Բաւարի Միլիոնը 7 3/8

ՊԱՅՄԱՆՔ 21 ՅՈՒՆԻՍ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դուռնի օտար տէրութեան հետ կեցած առեւտրական դաշնագրութեան պայմանագրութեան մասին նախնադրական միջոցաւ կեց իւր դեմքովներուն, ծանուցանելով թէ կայսերական տէրութեան մարտնչութեան նախնադրական միջոցաւ 400000 լիւր հատուցելով, Բ. Դուռնի այս հատուցման անհաւանական կը համարի տէրութեան գանձուն, որ իւր հատուցելու երեք չորրորդն իւր պարտուց և փոխառութեան տնտեսներուն վճարմանը յատկացուցած է Ուստի գանձուն օգնութիւն մը լաւ համար մտադրել է օտար երկրներէ ներսեայ վաճառացիներուն մարտնչութեան աւելցնել, և քանի մը վաճառացի մարտնչին ալ պակսեցնել, այն կերպով որ օտար վաճառացիներէ առեւտրի միջոցաւ իւր հատուցման հարկերն 20 թիւն փոխառութիւն 8 թիւն
Բ. Դուռնի իւր այս դիտաւորութիւնն արդէն մայրաքաղաք զըտնուող օտար դեմքովները հազորած և անոնք ալ իրենց կառավարութեանց գրած ըլլալով, վերջիվերջաւ չընդունան Եւրոպական տէրութեանց քով գտնուող Օմանեան դեմքովները հրահանգ կուտայ, որ այս խնդրոյն ստիպողականութիւնն ըստ արժանաւորութեան օրաց օր անկէ, և հասկնալով թէ Բ. Դուռնի իւր գանձունը երկուստեայ միայն ձեռնարկած է այս գործին, և կը յուսայ որ իւր առեւտրականութիւններն հաճութեամբ կընդունին բարեկամ տէրութիւններն
Վիեննա Սուլթանին առաջին թիւնապահ (եւրոպական) խալիֆայն հինգ շաբթի օրը յատուկ չորեքշաբթի Աւստրալիոյ դեմքով կայսերական խալիֆ մը առեւտրով ու Բարձր խալիֆն
Մայրաքաղաքի Աւստրալիոյ դեմքովները Դուռնի կոմսը մայրաքաղաքէն առեւտրական խալիֆայն խալիֆ օրը Վիեննա պատճառաւ հինգ շաբթի օրը Վիեննա Սուլթանին ներկայացաւ և այս առիթով Վիեննա Սուլթանին առաջին մէծ խալիֆն պատուանշանը տուաւ անոր
Երեկ Չիլի կոմսը մայրաքաղաքէն մեկնեցաւ վաւառայի ճամբով, և ուղղակի Վիեննա կերթայ
Մայրաքաղաքի Ռուսական դեմքովներն իրենց զօրապետն ալ այսօր Վիեննա Սուլթանին պիտի ներկայանայ, և վաղը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէն իւր տիկնոջ հետ Գետնային

Երթալու համար, ուր այսինքն ցաւը դարմանել պիտի տայ
Դեմքովներն բացակայութեան ժամանակ, որ երկու ամիս չափ պիտի տեւէ, դեմքովներն դուրսը Պոլսոյ խալիֆն խորհրդակցելով պիտի տնտեսեն
Բուռն լրագրին խոսքին նայելով, Դանուբեան գաւառին մէջ եւրոպական շարունակելով հնձոց յաջողութիւնը վաւառի մէջ ինկած է Սոս պատճառաւ հասարակաց սղօքները հրահանգներ են գաւառին ամեն եկեղեցեաց և մզկիթաց մէջ
Նոյն լրագրի կը ծանուցանէ նաև թէ Սերվիոյ իշխանին կողմէն նոր դարման չընդունելուն արգիլութեան Դանուբեան գաւառացի մէջ, և հետեւեալ յիշեալ դարման Սերվիոյ հողէն դուրս չընդունելուն չալիֆն ունենայ
Սերվիոյ Սերվիոյ արարաց կողմէն Սերվիոյ ներկայանալու պատիւն ունեցաւ Վիեննա Սուլթանը Նոյն վաճառի մատուցած ծառայութեանց վրայ իւր գնահատելուն յայտնելով կէս ժամու չափ խօսակցեցաւ անոր հետ
Սերվիոյ Սերվիոյ լրագրի կը ծանուցանէ թէ յունիս 21ին և 22ին էլպատանի և Բեռլինի նահանգներուն մէջ օտարութիւն փոփոխել երկուստեայ կարկուտ գալով քառասուն չափ գեղեցիկ արտերն ու պարտեզներն աւերել և բազմաթիւ շէնքեր փլուցել է
Պետաւապոլի մէջ կենդանեաց հիւանդութիւն երեւան ելած ըլլալով Դանուբեան գաւառին Օմանեան իշխանութիւնները Պետաւապոլիէն տուաւ և մարթ բերելն արգիլեցին
Սերվիոյ եկած վերջին հեռագրերը կը ծանուցանեն, թէ Համայնի մէջ քուէարկեցին մեծնոցներուն թիւն օրը 2-3 թիւն է Դանուբեան մէջ օրը մինչև 20 հողի հատեր է բռնուողներուն թիւն Սերվիոյ մէջ ալ յունիս 13/27ին 12 հողի բռնուել և 6 թիւն երեւան Սերվիոյ մէջ ժամանաւոր բարձրագոյն դադրել է
Սերվիոյ կը գրեն թէ այս տարի ձիթագործը բերքը խիստ անյախոյ կերէի
Չորեքշաբթի օրը աղետալի դէպք մը պատահեցաւ Դանուբեան Սուլթանին Յակոբ աղայի թոռը Միլիոն անուն 20 ամեայ աղջիկ և բարեբաղայ պատանին մը ձիթով տուն

Գետնային խալիֆն, ձիթ խալիֆը յախոռն կերպի վաճառք սկսաւ, և պատանոցն գրուել տուն մը պատուը դամին դարմանելով խալիֆացաւ
Դեմքով պատանին կէս ժամու երբ մեռաւ անմիջեպէս աղայ մէջ ընկելով Սուլթանին բարեհամբաւ գերդաստանը
Երեկ Դանուբեան Սուլթանի կէս ժամու չալիֆը զանգաւատունը շինող երկու չալիֆներէ մէկը պարսկով վեր քառուած մեծ քար մը տեղը դրած ժամանակին յայտնեց խալիֆը երկուստեայ վերջին վալ ինկած և ծանրապէս վերադարձան
Դանուբեան Սուլթանի 20 յունիս 47 21
21 յունիս յաւաք առաւտու 47 24
Բացուեցաւ 47 28
Կէս օր Կ. Պոլսոյ 20 յունիս
Սերվիոյ Սերվիոյ արարաց կողմէն Սերվիոյ ներկայանալու պատիւն ունեցաւ Վիեննա Սուլթանը Նոյն վաճառի մատուցած ծառայութեանց վրայ իւր գնահատելուն յայտնելով կէս ժամու չափ խօսակցեցաւ անոր հետ
Սերվիոյ Սերվիոյ լրագրի կը ծանուցանէ թէ յունիս 21ին և 22ին էլպատանի և Բեռլինի նահանգներուն մէջ օտարութիւն փոփոխել երկուստեայ կարկուտ գալով քառասուն չափ գեղեցիկ արտերն ու պարտեզներն աւերել և բազմաթիւ շէնքեր փլուցել է
Պետաւապոլի մէջ կենդանեաց հիւանդութիւն երեւան ելած ըլլալով Դանուբեան գաւառին Օմանեան իշխանութիւնները Պետաւապոլիէն տուաւ և մարթ բերելն արգիլեցին
Սերվիոյ եկած վերջին հեռագրերը կը ծանուցանեն, թէ Համայնի մէջ քուէարկեցին մեծնոցներուն թիւն օրը 2-3 թիւն է Դանուբեան մէջ օրը մինչև 20 հողի հատեր է բռնուողներուն թիւն Սերվիոյ մէջ ալ յունիս 13/27ին 12 հողի բռնուել և 6 թիւն երեւան Սերվիոյ մէջ ժամանաւոր բարձրագոյն դադրել է
Սերվիոյ կը գրեն թէ այս տարի ձիթագործը բերքը խիստ անյախոյ կերէի
Չորեքշաբթի օրը աղետալի դէպք մը պատահեցաւ Դանուբեան Սուլթանին Յակոբ աղայի թոռը Միլիոն անուն 20 ամեայ աղջիկ և բարեբաղայ պատանին մը ձիթով տուն

ԱԶԳԱՅԻՆ

Աղջկային ժողովը երեկ գումարեցաւ Ղալաթիա ընդ նախագահութեամբ Ամեն Ս. Պատրիարք հօր, և առեւտրականութեամբ Վաւաւ. Ստեփան փան փաշայի Աղանեան
Ժամ եօթնին տունն բացուելով նախընթաց նստին առեւտրականութիւնը վաւառանալէ ետեւ նախաքննիչ դիւանաց ներքնտիր անդամներէն օմանց հրաժարագրերը կարդացուեցան, բայց չընդունուեցան
Առեւտրական փաշան, խնդրոց կարգին անցնելէ առաջ Սոյ վիճակներէն եկած գանգառներն և կաթողիկոսին հրաժարման պատճառները քննելու պաշտօն ունեցող վարչական յանձնաժողովը տեղեկագրերը ժողովին ներկայացուց, որ անոր պարտականութիւնն ու եղբայրացութիւնը խելէ ետեւ իրաւասութեան ու ձեռքն հասութեան դիւաններուն յղեց ջետոյ աղջկային երեւոյթանեալ

ընդ Այլ. քառանկան Մատթեոս Եփէն-
տի մէջ գիրք կարգադրուեցաւ, որ
կը գտնուէր թէ ազգային ընդ-
հանուր արտոյն օրէնքն արդէն երեք
ամէն իւրեք հաստատուած և ազգային
վարչութեան յանձնուած է ի դոր-
ժագրութիւն, բայց և այնպէս Պատ-
րիարքարանը տակաւին մինչև այսօր
պահպանուած ազգայնոց նկատմամբ
յիշատի օրինոց տրամադրութեան
համեմատ չվարուիր, այլ հին դրու-
թիւնը կը շարունակէ:

Այս գտնադարձը վարչութեան
կողմէ պատասխանող չդառնալով, քա-
ղաքական ժողովը զրկել որոշուեցաւ,
որպէս զի նկատողութեան տուելով
պատասխանը պատշաճ է և ազգա-
յին ժողովին բերէ:

Ս. յնու հետեւ ժողովը Օրակարգին
անցնելով Սահմանադրութեան վե-
րաքննութեան մեծ խնդրոյն ընդ-
հանուր վիճարկումը իւրին սկսաւ, և
քանի մ'առնանարանք վերաքննել յանձ-
նած պիտի լինէ և Ձեռնհասութեան դի-
ւանին տեղեկագրութեանց թեր ու
դէմ հռչակուեցին ետ, ժամը 10ին
քաղաքը փնտրած ըլլալով, որոշուե-
ցաւ վիճարկումը իւրին շարունակու-
թիւնն յաջորդ նստին թողուլ, որ
15 օրէն պիտի դադարէ:

Գ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԱՆՏՈՒՄԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ
(ԳՕԲՏՈՐԻ) ԱՍՏԻՃԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ ԶԱՄԱՐ

Գրաւորութիւնը իւրին իւրին
ԳՕԼՈՍ (Ձեռն) Երեւան:

« Պատրիարքի Համալսարանի և
Ազգա-միայն եկեղեցական Պատմու-
թեան ուսուցիչ Պ. Ի. Տրոյիցի, աղ-
բիւի 27 ին կիրակի օրն, Ազգա-միա-
յի մէջ պաշտօնակց վարդապետու-
թեան աստիճան ստանալու համար
գրած իւր քննութեան տեսակետը
թիւնն, որ տեղի աղայի վերնու-
ղիւր, «Բացարձակ իրաւունք»-ն հա-
յաստանայ եկեղեցւոյ, ընդ իւրե-
նէն ճշմարտի է եւ իւրեւ իւր Ման-
կայեք Թանգ, — Պատմութեան և Հար-
պետութեան հետազոտութեան յաջա-
նէն զեկեղեցին Հայոց ընդ եկեղեցւոյն
Ուսուցչոյ»

Աստուածաբանութեան վարդա-
պետի աստիճանին հետամուտ հեղի-
նակի իւր գրութեան ձեռնարկութեան
մէջ ցոյց տալով Հայոց եկեղեցւոյ
Ուսուցչական հետ միացնելու միջոց-
ներն, որոնք իրարմէ կը տարբերին
ոչ միայն ծիսել, այլ և վարդապե-
տութեամբ, յառաջ բերաւ ինչ ինչ
տեսական վարդապետութիւններ, և
յանայ բացատրել Հայոց եկեղեցւոյ
խոտորման պատճառները Ուսուցչա-
նէն և միանային հետքերն:

Հայաստան ինքնով երկու հզօր
տէրութեանց մէջ — Գոնականին և
Պարսկականին — մեծ նշանակութիւն
ունէր իւր եկեղեցւոյ բաժանումն
Գոնականէն: Հայաստան պաշտպա-
նելով իւր կրօնական շահն ընդդէմ
այլակրօն Պարսկ, մի և նոյն ժամա-
նակ պարտաւորուած էր պաշտպանել
իւր ազգային շահն ընդդէմ Բիւ-
զանդական կայսրութեան: Հա-
յաստան չը կամենար լքել քաղաքա-
նապէս հզօրացնել Բիւզանդիայի տղ-
եցութեան, բոլորը յարոյց նորա
դէմ ըստ կրօնականին և խոտորե-
ցաւ ի կողմն միաբնակաց, որք հա-
լածանք կը կրէին Բիւզանդիայի մէջ:
Ահա՛ այս պատճառաւ, որպիսի որ
փորձ փորձուեցաւ Հայոց եկեղեցին
Գոնականին հետ միացնել, ամեն
փորձեր ի դերն ելին, որովհետեւ
ազգային և քաղաքական շահերը

միշտ կրօնականին հետ կը խա-
նուէին:

Այս ազգային և քաղաքական
գիտարարութեանց բարձունքն կախ-
եալ է միութեան գործոյն յաջող կա-
տարածն: Եւ ահա՛ Հայոց եկեղեցին
Ուսուցչական հետ միացնելու հա-
մար պէտք է ազգային և ժողովրդ-
այինը թողուլ և լոկ եկեղեցական
խնդիր նկատուլ: Աւելի լաւ կը լինի
այն կէտին հասցնել խնդիրն, որ
Հայր ճանաչելով Ուսուցչական ուղղա-
փառութեան խոտորելու նշանակու-
թիւնն և փնտրել, ինքնին կարօտին
և ստիպելին միանայ, ազգայն ար-
տաքին ազդեցութեանց:

Վարդապետութեան աստիճանի
հետամուտ հեղինակին այն խոսքե-
րուն նկատմամբ գիտողութիւններ
եզուն խիղճօր Մեղապատման կող-
մէն, որ կը նախագահէր քննական
միջման ասանին:

Տրոյիցի պաշտօնական քննիչ-
ներէն կամ ընդդիմադրականն առ-
ջինն, Պ. Տրոյիցի, գրութեան իւր
ընդհանրական իրաւունքը իւրին
մասամբ կատարեալ, ուր յառաջ
բերուած էին այնպիսի պատմական
միջոցառումներ, որոնք իւրեւ ճե-
ռաղիւր անձնութիւն մնացած էին Մա-
կուայի Սինդիկատի մասնաշաղկա-
պին մէջ: Իսկ առաջին մասին համար
Պ. Տրոյիցի, յայտնեց, թէ արեւմտեան
գիտնականաց ազդեցութեամբ և
հետեւողութեամբ գրուած է, այն է
Տրոյիցի պաշտօնական և Գոնականացի
Բաւար, որոնք սխալներ կը կրկնու-
են Տրոյիցի պաշտօնականութեան
մէջ: Օրինակի համար, ինչպէս կա-
պարի, նոյնպէս և Տրոյիցի, Հայոց
հասարակ հանգանակը՝ զոր Ուսու-
րէն թարգմանած է Գոնական արքե-
պիսկոպոսն, Նիկիական չեն ընդա-
նիր, իւրեւ գործ Մեծին Սինդիկատի,
այլ կը համարեն իւրեւ Նիկիականին
միջոց իւրեւրուած ըստ մի: Սինդի-
կատի է այս կարծիքը, փաստի Հա-
յոց Հանգանակն այնպիսի Նիկիական
է, որպիսի և Ուսուցչն, ի բաց առ-
եալ միաբնակեան տարւոյն: Մանա-
ւանդ որ Նիկիական Հանգանակ ա-
նելով ոչ թէ այն կիմոցաւ, զոր
կարգադրին և ստորագրեցին Հար-
պետական տեղեկագրական ժողովը (որ է
Հանգանակ կատարելու եկեղեցւոյն),
այլ կիմոցաւ ամեն Հանգանակ՝ որ
կազմուած է Նիկիական Հանգանակի
հոգով, և որ համաձայն է առաջին
տեղեկագրական ժողովը վարդապետա-
կան ուսման, կատարելու կարծիքը
սխալ է նաեւ Հայոց Հանգանակի ծագ-
ման ժամանակին նկատմամբ:

Պ. Տրոյիցի բարձրին գիտնա-
կան և բառական գրութեան Պ. Տրոյիցի-
կու համեմատական աշխատութիւնն,
որով բազմապատկւած է իրար խառնած
էր զանազան Հանգանակներն: Իսկ
յերեւոյ Քննութեան և յերեւոյ Քննութեան
խօսքերը, զոր համեմատաբար ցա-
րած էր Տրոյիցի, հերքեց Պ. Տրոյիցի,
յայտնելով որ նոյնիմաստ չեն,
ինչպէս որ Հայք ևս առաջինը կրն-
աւելին, բայց երկրորդն ոչ, հար-
կաւ տարբերութիւն նշմարելով:

Պ. Տրոյիցի ընդդէմ Տրոյիցի
երկարօրէն բացատրեց նմանապէս,
որ միաբնակեան հերքելիութեան
թիւնն Եւրոպէսէն չէ սկսուած, այլ
առաջուց, քանզի հերքելիութեան
ներքէ զարեւել կը շարունակին և ա-
պաւ ձեւ կ'ոտանան: Եւրոպէսի ժա-
մանակ միայն ձեւ ստացաւ նոյն հե-
րքելիութեան և ոչ թէ նոր ըս-
կաւ:

Պ. Տրոյիցի ընդդէմ Տրոյիցի ջա-
նաց պաշտպանել իւր գրութեան ա-
ռաջին մասն, յայտնելով որ ամենին
չառ զայն մշակած է և երբեք են-

թարկուած չէ Արեւելեան գիտնա-
կաց ազդեցութեան:

Պ. Տրոյիցի նկատողութեան առ-
նելով Պ. Տրոյիցի գրութեան իւր
արդ. մասն յայտնեց թէ՛ Հայոց ե-
կեղեցին Ուսուցչական հետ միացնելու
համար ամենին հարկ չը կայ
Հայերն հրաւիրել, որ համաձայնին
վարդապետութեամբ և ծիսելու ֆը-
րիտանութեան մէջ առաջին պայ-
մանն է հոգաւ և ճշմարտութեամբ
երկարագութիւնն: Իսկ ծէսն ամե-
նին կարեւորութիւն չունի, այլ կա-
րող է փոփոխել ի զանազան ժամա-
նակ և ի տեղիս: Եւ երբ Պ. Տրոյ-
իցի պատասխանեց թէ Հայոց ծէ-
սերը սերտ կապակցութիւն ունին
իրենց սխալ վարդապետութեան հետ
և գրեթէ իրենց վարդապետական
միջոցութեանց ցոյնն, քննելն են, Պ.
Տրոյիցի զիտեց, թէ բազում ի Հա-
յոց՝ վարդապետական ուսումներն
ամենին չեն միացնել ծիսելու և արա-
րողութեան հետ: Իւր խօսքը հա-
տարեւել համար, ի մէջ այլոց, յառաջ
բերաւ թէ Հայք առանձին չեն առ-
նել Յիսուսի Բրիտանի ծնունդը:
Կտան թէ Հայոց եկեղեցին կը մե-
ծէ այն Տոնն և որպէս թէ չը հա-
ւատարմարմանութեան Բանին Աս-
տուծոյ: Սակայն պարզեց չէ: Մինչև
380 թուականն ամենին ծնունդն
տոն չը կար Արեւելքի մէջ: Երբայ-
կան տեսութիւնը կամ գաղափարը
տակունի կը թագաւորէր Արեւելքի
մէջ և կարեւոր չէր համարուէր առ-
նել Յիսուսի Բրիտանի ծնունդը, որ
կատարուած էր անյայտութեան մէջ:
այլ արժան կը գտնուէր տօնել մի-
այն փառաւոր Աստուածայայտու-
թիւնն: Իսկ յԱրեւմուտ, որովհետեւ
ծնունդն օրերը տօնելու համար
սովորութիւն կար, այն սովորութեան
հետ և թեմայի տօնուեցաւ և Գի-
տուսի Բրիտանի ծնունդն և ամեն
դէն տարածեցաւ յԱրեւելք:

Սակայն Հայոց եկեղեցին իւր նախ-
նական Արեւելեան սովորութիւնը
պահպանելով Յիսուսի Բրիտանի ծն-
ունդն տանձին չը տօնէր, այլ Մը-
կրաութեան և Աստուածայայտու-
թեան տօնին հետ միասին:

Պ. Տրոյիցի պաշտօնական կարծե-
նայ վերայ թէ Հայոց վարդապե-
տական մարտութիւնը ցոյցած է ա-
րարողութեան մէջ ևս, ինչպէս յայտ-
նի է Սուրբ Սահմանը երբեք ոչ եւեջ-
յաւելուածէն, որ Հայոց Քննութեան
դասնելու խնամք կարատայայտէ:

Ի վերջոյ Պ. Տրոյիցի գիտեց, որ
Պ. Տրոյիցի գրութեան մէջ գիտ-
նական առաջնութեան կան ընդդէմ
Հայոց եկեղեցւոյն, որ յարդանաց
արժանի եկեղեցւոյն է և պահպանած
է Հաւատը Հանգանակն և նախնա-
կան ծէսեր: Իսկ Տրոյիցի գրած-
ներն ի մասին ազգայնութեան և
քաղաքականութեան բոլորովին ան-
հիմն գաւա, բացատրելով, որ քա-
ղաքականութիւնը միայն վերջին ժա-
մանակներս սկսաւ մեծ դեր խաղալ
ազգայն կեանք մէջ և մինչև անգամ
կրօնքն ևս իրեն գործել չի կրել: Իսկ
նախնի դարեւ մէջ կրօնական շահե-
րն անկախ էին և հաւատն իւր ինք-
նակոյ նշանակութիւնն ունէր մարդ-
կանց կեանք համար, ազատ բոլոր-
վին քաղաքական շարժումներէն:

Պ. Տրոյիցի պաշտօնական երկ-
րորդ ընդդիմադրանքն էր Պ. Նիկի-
այն, որ յայտնեց թէ ամեն բան հանգա-
մանօրէն և լրիւ գրութեան չէ Հայոց
հեղեցւոյն նկատմամբ: Օրինակի
համար, յիշուած չէ թէ ինչպէս Նի-
կայն Հայոց հետ կրկնամիջոցութեամբ
Ուսուցչական ուղղափառ եկեղեցւոյն

հետ միացնելու համար: Սխալ է այն
տեսակետը, որ Պ. Տրոյիցի կը
պատմէ թէ Թեոփիլ Պեդրակին հա-
յաւնակ թաղերուն մէջ կը շրջէր և
նոցա հետ կը խօսակցէր: Վասն զի
Թեոփիլ ոչ թէ Հայոց, այլ Հրէից
հետ կը խօսակցէր: Անհիմն է այն
տեսութիւնը՝ զոր Պ. Տրոյիցի յա-
ռաւ կը բերէ ի կողմնէն կրկնապատ-
կութեան, որ Հայոց հերթա-
կաւորութիւնն ամեն հերթափոխութիւն-
ներէ վարձարագոյն կը դառնէ: Թե-
ոփիլ յայտնեց, որ ժողովրդաբան
Ուսուցչական մի յիշատակարանի մէջ
չառ մանրամասնութիւններ կան Հա-
յոց ծիսելու նկատմամբ, զորն եթէ
Պ. Տրոյիցի ուղղութեան առած
լինէր, աւելի բան կարող էր քաղել:
Պ. Նիկիայն ընդդէմ Տրոյիցի
յայտնեց՝ որ անհիմն է այն գաղա-
փաթիւնն, իւր թէ Հայք մի մատով
խաչակնքելով Քննութեան դաւա-
նել կողմն ցոյց տալ: Վասն զի Ու-
սուցչական հերձուածն ունի մէջ ևս մի
մատով խաչակնքելու սովորութիւն
կայ, որ մի բնութիւն դաւանելու
գիտմամբ չէ:

Մինչդեռ վիճարկութիւնը կը
շարունակուէր, մի Հայազգի ևս,
իւրեւ անուղղակի ընդդիմադրանք,
յայտնեց որ Պ. Տրոյիցի գրութեան
քնն մէջ դեմագրուած Հայոց դաւա-
նութեան Ուսուցչական թարգմանու-
թիւնն ուղղել չէ: Բայց Պ. Տրոյիցի
պատասխանեց, թէ Եւրոպայի թարգմանու-
թիւնն համաձայն չը լինի հայկական
պոփման բնագրին, բայց ըստ ամե-
նային համաձայն է ԺԲ դարու մէջ
գրութեան Հայոց հաւատը դաւանու-
թեան յիշատակարանին, (Ներսէս
Շնորհաւոր ընդհանրական կ'ակ-
նարէ): Իսկ Պ. Տրոյիցի յարեց. Հա-
յազգի պարսկին գիտողութիւնն այն
ժամանակ կը զուգորդէր, թէ պատ-
շառաւոր ժողովրդական ծիսելու
դէմ դաւանութիւնն հաւատարմա-
գոյն և ստուգադոյն է ԺԲ դարու
մէջ գրութեան:

Սակայն վերջը խօսեցաւ վարդապե-
տական քաղաքական, չը համաձայնելով
Պ. Տրոյիցի պաշտօնական կարծիքին թէ ուղ-
ղակի պէտք է առաջարկել Հայոց,
որ միանան Ուսուցչական եկեղեցւոյն:
Առաջարկել պէտք չէ, ստաց քաղա-
նայն, բայց ձեռք կարկառու և ոգ-
նել պէտք է: Այս է համապատասխան
Թեոփիլ ուղղել խօսել Բրիտանի բնու-
թեան և անձնութեան վերայ,
բայց խօսքն ընդհատեցաւ:

Թէ առաջին երկու ընդդիմադրա-
նայ խօսքերն և թէ՛ Պ. Տրոյիցի
պատասխաններն կը միապահպանէին
Պ. Տրոյիցի շատ համառօտ կը պա-
տասխանէր, բայց շատ մեղմ և ցած
ձայնով, որ ամենուն լսելի չէր լինիր:
Վերջոյ միջոց միջոցաւ և Պ. Տրոյ-
իցի արժանի գաղափարաւ տատա-
ւարանութեան վարդապետի աստի-
ճանի » ԳՕԼՈՍ:

Հայոց եկեղեցւոյ միութեան խն-
դրոյն վերայ առաջ Գոնաց տատա-
ւարանները գրութեան կը պայթեցնէին
գաղափարով, Ս. յոս, ինչպէս կ'երեւի,
այս ժողովութեան լսելի չէր լինիր Ու-
սուցչականներուն անցած է, թէ և
Գոնք ևս իրենց նախահարց երազ-
ներուն կատարման յուսով, միու-
թեան խնդրոյն վերայ խօսելու պա-
տէհ առկա էր չեն թողուր: Գիտ-
նական Ուսուցչական մի տատաւարանութեան
վարդապետի աստիճան կը
փափաքի ստանալ, Հայոց դաւանու-
թեան քննութեամբ կը կրկնուի իւր աշ-
խատակարարութիւնն և երկուց եկե-
ղեցւոյ միութեան խնդրով կատար-
ուէ: Աստուածաբանական խնդրոց

